

Výzva vládě Petra Fialy k urychlení přijetí opatření na podporu bezpečnosti a odolnosti Česka

Vážený pane premiére, vážení členové vlády,

dovolujeme si Vás oslovit za platformu Odolnější Česko s výzvou k **urychlení schválení legislativních a dalších opatření k posílení odolnosti Česka** vůči nedemokratickým režimům a organizovanému zločinu.

Třebaže česká vláda zastává chvályhodnou principiální pozici vůči ruské agresi na Ukrajině a prosadila např. sankční zákon, který rozšiřuje paletu nástrojů Česka v oblasti zavádění mezinárodních sankcí, je potřeba pokračovat ve snahách o účinné omezení vlivu nedemokratických zemí a zločineckých entit i prostřednictvím dalších opatření.

Podle nedávné výroční zprávy NCOZ souběžně doplněné prací českých investigativních novinářů byly pozorovány výrazné přesuny postsovětských zločinných organizací směrem do Česka a nárůst ve snahách o obcházení národních i mezinárodních sankcí. Ty jsou doprovázeny převáděním kriminálního kapitálu, u něhož byly realizovány pokusy o jeho investování a následnou legalizaci v naší zemi. Podle této zprávy budou zločinecké skupiny kvůli ruské válce a s ním spojené ekonomické nestabilitě i nadále zkoušet přesouvat své lidi, vliv i majetek do EU včetně Česka.

Z nedávných údajů Ministerstva průmyslu a obchodu ČR i ze šetření ČNB zase vyplývá, že od počátku ruské invaze na Ukrajinu se zvýšily tzv. šedé vývozy (zasílání klíčového zboží - často určeného právě pro vedení války - do Ruska přes třetí země) až o stovky procent. Celková hodnota českého vývozu do Turecka se za poslední dva roky zvýšila z necelých 11 miliard korun na enormních 20 miliard, v případě Kazachstánu byl nárůst více než dvojnásobný, u Kyrgyzstánu desetinásobný. Podle BIS se obcházení sankcí v ČR ve většině případů dopouštějí domácí firmy, za kterými stojí často skryté české a zahraniční entity.

Výše uvedené problémy je potřeba intenzivně řešit kombinací opatření, z nichž některá může prioritizovat právě vláda. Omezit legalizaci výnosů z trestné činnosti by měl **zákon proti praní peněz prostřednictvím tzv. průtokových účtů**, což představuje mnoho let neřešený problém ohromných rozměrů. Podle ředitele NCOZ jen v letech 2020 a 2021 bylo přes Česko vypráno touto cestou 100 miliard Kč.

K efektivnějšímu postihování porušování mezinárodních sankcí by měla sloužit **novela trestního zákoníku**, která v návaznosti na EU směrnici zavede trestnost některých porušení sankcí spáchaných z nedbalosti. Naší ambicí realizovat české i mezinárodní sankce musí

odpovídat adekvátní **posílení analytických kapacit státu v oblasti implementace a vynucování sankčních opatření.**

Intenzivní pozornost si zaslouhuje i nejnovější **evropský balíček proti praní špinavých peněz**, jehož kvalitní implementace je pro Česko zásadním úkolem. S ním souvisí i nutnost **posilovat kvalitu údajů a funkcionalit v informačním systému evidence skutečných majitelů.** V neposlední řadě by se česká vláda neměla vzdát snah o nalezení **legislativního řešení, které by podobně jako v dalších evropských zemích, včetně Estonska či Lotyšska, otevřelo cestu ke konfiskaci vymezeného sankcionovaného majetku,** jenž by mohl být využit na pomoc obnovy Ukrajiny.

Domníváme se, že by se vláda měla s blížícím se koncem volebního období zaměřit právě na výše uvedené priority, které s ohledem na mezinárodní, ale i domácí situaci a bezpečnost státu nesnesou dalšího odkladu.

Předem děkujeme za zvážení.

S pozdravem

Pavel Havlíček, Asociace pro mezinárodní otázky

Lukáš Kraus, Rekonstrukce státu

Jiří Skuhrovec, Datlab Institut

Jakub Janda, Bezpečnostní centrum Evropské hodnoty

Petra Adolfová, Lexperanto

Přehled opatření:

Zákon proti praní špinavých peněz přes tzv. průtokové účty

Novou právní úpravou (mj. implementace tzv. konfiskační směrnice EU) by mělo dojít k zásadnímu omezení praní špinavých peněz v ČR. Podle usnesení vlády má být návrh z gesce Ministerstva spravedlnosti na vládě až na konci roku 2024, a to i přes riziko, že nebude do konce volebního období schválen.

Novela trestního zákoníku zpřísňující trestání porušení mezinárodních sankcí ([odkaz](#))

Dne 24. 4. 2024 byla schválena EU směrnice proti porušování mezinárodních sankcí a ČR je povinna ji implementovat do 20. 5. 2025; ČR by měla mj. zakotvit trestněprávní charakter porušení některých mezinárodních sankcí spáchaných z nedbalosti a posílit tak jejich vymahatelnost. Ministerstvo spravedlnosti zatím nevypořádalo připomínky k návrhu příslušné novely.

Posílení analytických kapacit státu v oblasti implementace a vynucování sankcí

Podle zpráv z ledna 2024 mají být navýšeny kapacity FAÚ. V porovnání se sankčními kapacitami jiných států však obecně zaostává Česko za původními očekáváním. Vedle FAÚ se jedná zejména o relevantní odbory MZV, MPO a NCOZ.

Evropský balíček proti praní peněz ([odkaz](#))

Dne 19. 6. 2024 byly v Úředním věstníku EU vyhlášeny nové evropské předpisy spadající do takzvaného AML balíčku:

1. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1624 ze dne 31. května 2024 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu ([odkaz](#)),
2. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1640 ze dne 31. května 2024 o mechanismech, které mají členské státy zavést za účelem předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně směrnice (EU) 2019/1937 a o změně a zrušení směrnice (EU) 2015/849 ([odkaz](#)),
3. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1620 ze dne 31. května 2024, kterým se zřizuje Orgán pro boj proti praní peněz a financování terorismu a mění nařízení (EU) č. 1093/2010, (EU) č. 1094/2010 a (EU) č. 1095/2010 ([odkaz](#)).

Posilování kvality údajů a funkcionalit v informačním systému evidence skutečných majitelů

Dne 7. 3. 2024 byla zveřejněna Analýza kvality evidence skutečných majitelů z gesce Ministerstva spravedlnosti, která naznačila způsoby, jak funkčnost evidence posílit ([odkaz](#)).

Legislativní návrh, který by otevřel cestu ke konfiskaci vymezeného sankcionovaného majetku

V lednu 2024 představil O. Kolář, M. Žantovský a V. Votápek návrh obecného zákona, který má umožnit zabavení ruského majetku v České republice. Na jeho základě by bylo možné vyvlastnit majetek státu, kdyby vláda seznala, že páchá škody, a to za náhradu. Podle našich

informací od té doby nedošlo k žádnému výraznějšímu posunu v této problematice, přestože podobná opatření přijímá stále více západních států a našich nejbližších spojenců.